

Over de Grote Kerk van Dordrecht

EEN HUIS VOOR GOD EN MENSEN.

Wie de Grote Kerk binnenkomt, betreedt een gewijde ruimte. U bezoekt niet zomaar een oud gebouw, ook geen museum, maar een Godshuis.

Eeuwen geleden hebben bouwmeesters er al hun vermogen in gelegd een huis te bouwen de heilige God waardig. Waar de blik als vanzelf naar boven getrokken werd. Waar je even het gevoel kreeg bij God thuis te komen. Een huis dat uitnodigde tot stil gebed en tot een vrolijk loflied.

In de loop der tijden is er veel veranderd, maar dát bleef gelijk. Het weidse interieur, de hoge gewelven, - ze ademen een heel speciale sfeer en maken je uit al je eigen drukte stil.

Nog steeds, iedere week weer, komen mensen hier samen om de eredienst te vieren. Om bemoedigd, getroost en aangespoord te worden vanaf de oude preekstoel.

Om te bidden, vanuit het eigen leven, en vanuit de vragen van de wereld waarin we wonen.

Om de lofzang gaande te houden voor God in den hoge. En nog altijd viert dan de ruimte van deze kerk mee.

Denkt u, staande midden in het Hoogkoor, eens in hoe daar de dagelijkse koorgeboden van de kamunniken geklonken hebben. Of, even in een bank tegenover de kansel, hoe men daar al eeuwen komt om kinderen te dopen, doden uit te dragen, om te rouwen en te trouwen.

Als u het treft, hoort u de stem van het orgel die de hele kerk in feeststemming kan brengen. Of de klank van de torenklokken die de stad oproepen.

Wanneer u deze sfeer diep inademt, weet u: de Grote Kerk is niet zomaar een oud gebouw of een museum, - het is het huis van God en zijn gemeente waarin al meer dan zeshonderd jaar gewoond en gewerkt en geleefd wordt. Onderweg naar de toekomst en op hoop van zegen.

U mag hier even te gast zijn. Uit de drukte van de stad en de haast van het alledaagse leven. Geniet van de schitterende grootse bouwkunst en van de meest verfijnde details eraan.

Kom hier óók even tot rust en bezinning. Dat hadden de middeleeuwen voor ogen bij de bouw van deze kerk. En dat kan nog steeds meer dan zinvol zijn voor de mens van vandaag.

M.den Dekker - predikant van de Grote Kerk.

Uitgave: Stichting Behoud Grote Kerk Dordrecht

www.grotekerk-dordrecht.nl

Tekst, opmaak en foto,s: Herman A. van Duinen ©

Drukwerk: RAD Dordrecht

GROTE OF ONZE-LIEVE-VROUWEKERK DORDRECHT HOLLAND

Hartelijk welkom in de Grote of-Onze-Lieve-Vrouwekerk van Dordrecht.

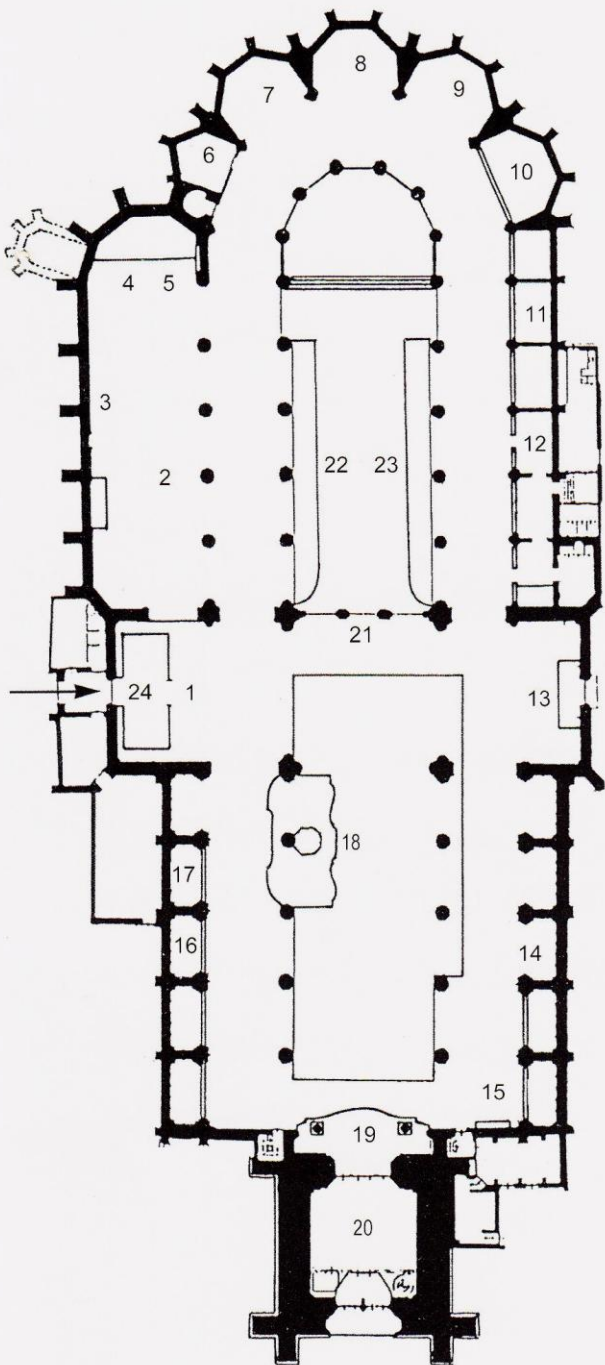
U bevindt zich momenteel in het **noordertransept** (1). Een oude legende verhaalt, dat de heilige Sura, een volksheilige, met de bouw van een kerk begonnen is. Maar van de ontstaansgeschiedenis kan niets met zekerheid worden gezegd. Wel zijn tijdens de restauratie van de kerk in 1985 funderingen gevonden, daterend uit de 12de en 13de eeuw. Omstreeks 1339 werd een begin gemaakt met de bouw van de toren. Het Hoogkoor kwam circa 1370 gereed.

De Vlaamse bouwmeester Evert Spoorwater heeft een belangrijk aandeel gehad in de bouw van de kerk. In 1457 werd de kerk door brand gedeeltelijk verwoest, maar in 1461 konden de kerkdiensten weer voortgang vinden.

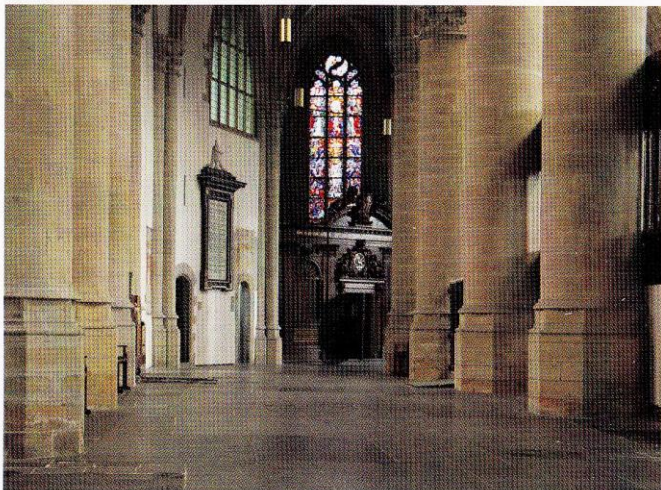
De kerk is gebouwd in de stijl van de Brabantse gotiek en is een van de grootste middeleeuwse kerken van ons land. De lengte bedraagt 108 meter en de inwendige hoogte 24 meter. Het koor en het schip worden omringd door 21 kapellen. Na dit kort historisch overzicht begint de rondwandeling.

U gaat linksaf naar het **Mariakoor** (2). Let vooral op het prachtige stergewelf met rozetten waarop geschiedenissen uit het leven van Maria zijn aangebracht. Afbeeldingen van alle rozetten in de kerk zijn aan de noordwand te zien (3).

In 2007 is door de Stichting Bach-orgel een orgel geplaatst met twee klavieren, pedaal en 34 stemmen, gebouwd in de stijl van de 18e-eeuwse orgelbouwer Gottfried Silbermann. (4). De legende van Sint-Sura is in een fraaie schildering uitgebeeld (5).

In de kooromgang ziet u twee fresco's uit de 15de eeuw en een monument van een Engelse officier, gesneuveld tijdens een strijd tegen de Fransen in het jaar 1793. Tevens vindt u hier de voormalige **sacristie** (6), die nu als **stilte-centrum** dienst doet. Enkele stappen verder staat u voor het hekwerk in barokstijl van de **Meerdervoortskapel** (7). De drie gebrandschilderde ramen met bijbelse onderwerpen stellen *het Leven, de Dood en de Opstanding* voor.

In de **Jeruzalemskapel** (8) ziet u drie ramen, die betrekking hebben op de geschiedenis van de stad. Links de *St. Elizabethsvloed in 1421*. In het midden de *stadsbrand in 1457*, die Dordrecht en de kerk voor een groot deel in de as legde. Rechts een tafereel tijdens de *Hoekse- en Kabeljauwse twisten*, namelijk de verrassende overval op de stad door Jan van Egmond in het jaar 1480.

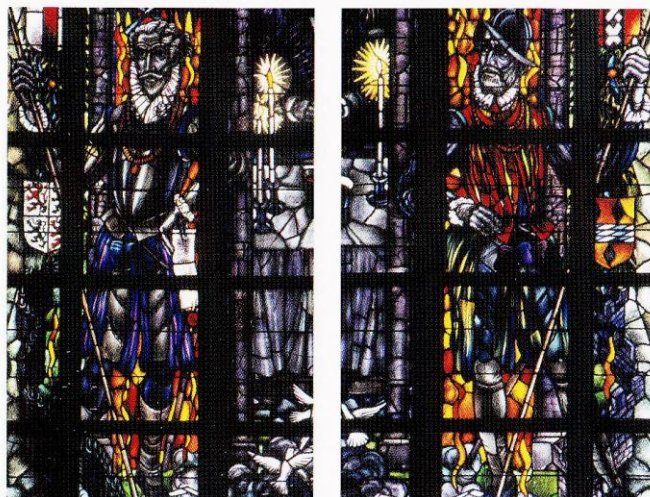
In de **Sint-Joriskapel** (9) zijn in 2006 drie ramen aangebracht met als thema, de *Dordtse gilden*.

Dan volgt de **Munterskapel** (10). In Dordrecht werd vanaf 1300 tot 1807 munt geslagen. De kapel was eigendom van het muntersgilde. De achterzijde van de deur van het hekwerk toont het *Heilige Graf* te Jeruzalem, gemaakt van ingelegd hout (intarsia). Het hekwerk diende eerder als afsluiting van de Jeruzalemskapel.

U komt nu langs de **Sint-Pancraskapel** (11). Het raam in deze kapel verhaalt de geschiedenis van de twaalfjarige Pancratius die in het jaar 303 om zijn geloof werd onthoofd.

De **Sint-Janskapel** (12) bevat een prachtig raam met voorstellingen van de *werken van barmhartigheid* van de Johanniterorde.

Vervolgens komt u in het **zuidertransept** (13). Hier is in 1954 een raam geplaatst met geschiedenissen waarin Dordrecht een centrale rol speelde. De bevrijding van de Spanjaarden in 1572 wordt onderaan weergegeven door *twee watergeuzen*. Tussen de twee geuzen ziet u *Prins Willem van Oranje* die in 1574 in deze kerk deelnam aan het *Heilig Avondmaal*.

De Eerste Vrije Statenvergadering die in 1572 in Dordrecht werd gehouden, wordt op dit raam voorgesteld door de *wapens van edelen en steden*, die deze vergadering hebben bezocht.

Enkele belangrijke personen die grote invloed hebben gehad op de *Nationale Synode van Dordrecht* in 1618-1619 hebben eveneens op dit raam een plaats gekregen.

De kapellen die zich langs de zuidzijde van het schip bevinden, behoorden toe aan de gilden. In de eerste vier kapellen ziet u een expositie over de *Nationale Synode van Dordrecht*, gehouden in 1618-1619.

In de **Sint-Ausbertuskapel** (14) staat een maquette van de Kloveniersdoelen, het gebouw waar de synode is gehouden. Op de sluitsteen van het gewelf is Ausbertus, de patroon van de bakkers, voor zijn oven afgebeeld. Let u op de gekruiste broodspitsen op de grafzerken.

Tegen de westmuur van het zuiderzipschip staat een *epitaaf* van burgemeester Pompejus de Roovere (15).

U wandelt nu onder het orgel door naar de kapellen aan de noordzijde van de kerk. In de **Sint-Catharinakapel** (16) bevinden zich de graven van de ouders en grootouders van Johan de Witt, de beroemde raadpensionaris van Holland in de 17de eeuw.

De **Sint-Andreaskapel** (17) heeft behoord aan het viskopersgilde. Sint-Andreas, patroon van de viskopers, is afgebeeld op de sluitsteen. De fresco geeft een viskoper weer met twee zalmen. In de kluis staat het gouden *avondmaal- en doopstel*, geschonken door Philippe Diodati (avondmaalstel) en Mattheus Coddeus (doopstel).

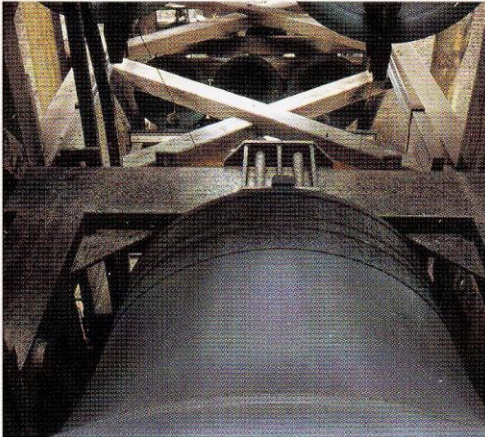
In het **middenschip** staat de prachtige barokke **kansel** (18) uit 1756. De marmeren preekstoel toont beelden uit het leven van Jezus. Aan de voorzijde de *doop van Jezus* door Johannes de Doper, rechts de *twaalfjarige Jezus* in de tempel temidden van schriftgeleerden en aan de deur van de kansel de *Bergrede*. Op de hoeken ziet u vier vrouwenfiguren; zij symboliseren *Standvastigheid* met een zuil, *Geloof* met een bijbel, *Liefde* met een vlammenhart en *Hoop* met een anker. Boven de kansel is een rijk bewerkt mahoniehouten *klankbord* aangebracht met het wapen van de schenker, Hendricus van der Vught.

Vanaf deze plaats ziet u het monumentale **orgel** (19). Het is in 1672 gebouwd door Nicolaas van Hagen uit Antwerpen. Het snijwerk werd in 1762 vernieuwd. De Rotterdamse

orgelbouwer Kam bouwde in 1859 een nieuw orgel in de oude kas met drie klavieren, pedaal en 51 stemmen. Het orgel wordt bekroond met de wapens van de vier toen regerende kerkmeesters-burgemeesters en, in het midden, het wapen van Holland. Op het rugwerk bevindt zich het wapen van de stad Dordrecht.

In de **toren** (20) hangt de zwaarste beiaard van Europa, bestaande uit 67 klokken, met een totaalgewicht van ruim 52.000 kg. De zwaarste klok weegt 10.000 kg.

Wandelt u nu naar het **Hoogkoor**. U betreedt dit via het prachtige koperen **koorhek** (21). Het werd in 1744 bekostigd uit een legaat van Philippe Diodati, geboren te Dordrecht en directeur van het graanmagazijn der Oost-Indische Compagnie te Batavia.

In het Hoogkoor bevinden zich **vroegrenaissance koorbanken**, gemaakt in de jaren 1538-1542. Van buitengewone schoonheid zijn de panelen boven de zittingen van de achterste rij zitplaatsen. Aan de **noorderkoorbank** (22) ziet u twee wereldlijke triomftochten.

Acht panelen verhalen van keizer Karel V, heer der Nederlanden. Hij is gezeten op zijn triomfwagen, getrokken door twaalf paarden. De vrouwenfiguren symboliseren de deugden van de keizer. Daarvoor rijden zijn dienaren met de symbolen van zijn waardigheid. De overige panelen vertellen het verhaal van *Mucius Scaevola*, die de stad Rome bevrijdde van de Etrusken en daarom in triomf door de stad werd gereden.

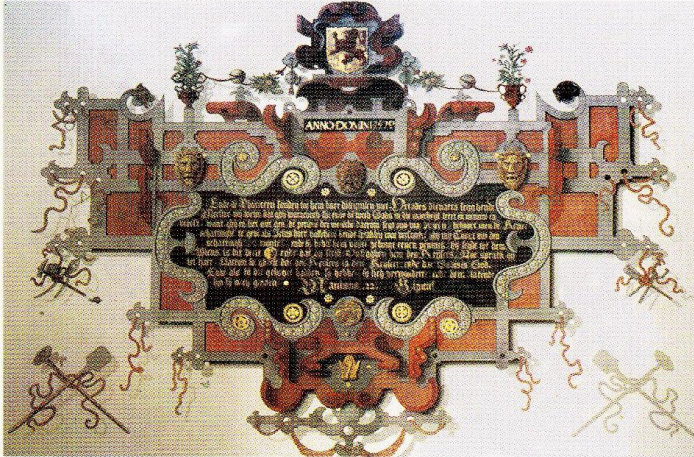

Op de **zuidenkoorbank** (23) is de *triumftocht van Christus* en de *processie van het Heilig Sacrament* uitgebeeld. Centraal bij de triomf van Christus staat de zegewagen met de verrezen Christus. De wagen wordt voorafgegaan door personen uit het Oude- en Nieuwe Testament: Adam, Eva, Noach, Mozes, Abraham, David, Jona, Simson, Elisa en Johannes de Doper. Op twee panelen staan de discipelen van Jezus. De wagen wordt getrokken door de symbolen van de vier evangelisten: Matteüs (ge vleugelde mens), Marcus (ge vleugelde leeuw), Lucas (ge vleugelde os) en Johannes (adelaar). Achter de triomfwagen van Christus zijn de *dood* (skelet) en de *zonde* (draak) geketend voorgesteld. Hierachter volgen de martelaren.

De *processie van het Heilig Sacrament* vangt aan met koorknappen, Franciscaner monniken, Clarissen en Augustijnen. Verder in de stoet volgen de kerkvaders en tot slot de zegewagen met het Heilig Sacrament, getrokken door de symbolische voorstellingen van *Geloof*, *Hoop* en *Liefde*.

Let u ook eens op de **kinderprocessie** aan de bovenzijde van de noorderkoorbank en op de bijbelse taferelen aan de wangen (zijschotten) van de banken.

Tegen de opklapbare zittingen van de banken bevinden zich steunbalkjes, zogenaamde **misericorden**. Ze beelden niet slechts bijbelse voorstellingen uit, maar ook spreekwoorden, mythen en taferelen uit het dagelijks leven.

Teruggekeerd in het noordertransept ziet u boven de ingang een **muurschildering** (24) met betrekking tot het muntersgilde uit 1579. Centraal staat de bijbeltekst met de vraag aan Jezus of het geoorloofd is aan de keizer belasting te betalen (Matteus 22,16-22).

U hebt, zij het oppervlakkig, kennis genomen van de Grote of Onze-Lieve-Vrouwekerk. Uitgebreide informatie over de kerk is verkrijgbaar in de winkel van de kerk.

Wij hopen, dat dit prachtige monumentale gebouw nog lang in uw herinnering bewaard zal blijven.

